

Kultur / **Bøger**

Tusmørkekolorit

Foto fra filmen *Vredens dag*

ANMELDELSE / 04.12.18

Skriftkollektivet BMS ansporer os med deres nyeste digtsamling 'Knoglemarv Lavendel' til at genoverveje vores opfattelse af natur og kunstnerisk skabelse. Værket mangler desværre selv den radikalitet, det efterspørger.

Mads Nansen Paulsen

Det okkulte lever en sekterisk tilværelse i kulturhistorien. Meget passende trives det ofte i mindre kunstmiljøer og -bevægelser og undviger dermed offentlighedens blik. Men sommetider kommer dette mystiske og mytiske frem i dagslyset og bliver dagsordenssættende eller anerkendt. I Danmark er Carl Th. Dreyers film fra 1943 om hekseafbrændinger *Vredens dag* eksempelvis både med i kulturkanonen, ligesom den også internationalt er kendt som en af verdens bedste film. Netop heksen er i disse år genstand for en fornyet interesse i dansk kulturliv. Olga Ravn og Johanne Lykke Holm har bl.a. lanceret initiativet Hekseskolen i 2015, og her i det mørke efterår 2018 er der kommet et nyt skud på stammen: *Knoglemarv Lavendel* af skriftkollektivet BMS (som er en forkortelse for Blod, måne, søndag).

“ Det er et lille og hidtil ubesunget vildnis, som pibler frem mellem verselinjerne: rådhusvin, vinterbær og ærteblomst.

Det er klart, at heksens verden findes i skyggen af offentligheden og dens institutioner – netop disse (fx kirke og stat) spillede jo en afgørende rolle i datidens heksejagt. En af styrkerne ved *Knoglemarv Lavendel* er også, at den henter flere af sine motiver fra heksens skjulte eller glemte verden. Som en skikkelse fra undergrunden eller periferien er heksen omgivet af genstande, natur og ritualer, som er fremmede for den brede offentlighed. Kunst om hekse omhandler derfor helt intuitivt underbelyste områder, aspekter og lag ved virkeligheden. En af fornøjelserne ved at læse BMS er derfor også deres øje for planter fra den danske natur, som alt for sjældent poetiseres. Det er et lille og hidtil ubesunget vildnis, som pibler frem mellem verselinjerne: rådhusvin, vinterbær og ærteblomst.

Det største problem med BMS' værk er derfor også, at deres hekseskikkelse er så gennemført institutionel. At deres måde at forvalte det mytiske stof og de oversete naturfænomener på er at stille det i så klart ledtog med moderne humanioraforskning: den såkaldte objekt-orienterede ontologi. Det handler - simplificeret - om at gøre op med en tendens til at give menneskets bevidsthed forrang, som blandt andet bevirker, at man traditionelt set har undervurderet alt, der hverken har bevidsthed eller sprog. *Knoglemarv Lavendel* er spækket med sådanne overvejelser, i første digt lyder det f.eks. både »Hvordan kan vi læne os frem i denne krop / pege på andet end os selv med denne krop« og »materialet afslører sig selv«. Et andet eksempel handler om, at de »vil være den person / der glatter kjolen / for kjolens skyld«. Det centrale her er ikke, hvorvidt skriftkollektivet rent faktisk er inspireret af teoriretningen, men snarere at der i deres verselinjer lyder et så klart ekko. De taler institutionssprog, og deres hekseskikkelse bliver som konsekvens deraf utroværdig. Det virker som en moderne humanioradiskussion iklædt lidt tusmørkekolorit.

Hvis man skal læse BMS lidt venligt, handler det nok også om, at de ikke kun er interesseret i heksens mytiske dimension, men i høj grad også som en historisk realitet. For i stoffet om heksen ligger der selvfølgelig også en fuldkommen vanvittig og makaber uretfærdighedshistorie. *Knoglemarv Lavendel* har derfor også et mere eksplicit politisk spor, der kredser om at være kvinde (»mine pigers alvorlige minder«) og gøre oprør. Som det fremgår af vers som »Vi har et våben og det hedder / mine piger«, består opgøret for BMS i høj grad i at udtrykke sig, og ikke mindst at udtrykke sig kollektivt. Denne leg med singulære og kollektive former er også fornemt iscenesat af omslaget, der kan foldes ud til en dobbeltsidet plakat, hvor den ene side udgøres af en renæssancefresco krediteret én kunster, mens den anden side er en sort/hvid plakat med værkets og skriftkollektivets navn.

“ Et unikum med et distinkt formsprog med særegent erkendelsespotentialer er i

hvert fald til hver en tid at foretrække frem for et kollektiv, der med tendentiøs heksebegejstring blot bekræfter idéer, som i forvejen trives inden for universitetets institutionelle rammer.

Adskillige steder veksles der umærkeligt mellem entals- og flertalsformer, »Min stemme / et kor«, »vi var en dum person« eller »vi vil være den person / der ugenert / taber sine ting omkring sig« er alle eksempler på dette. Men for at det for alvor skal være et interessant greb, skal der være mere og andet på spil end en nivellering. Hvis »jeg« og »vi« i bund og grund bare kan substitueres med hinanden, er det vel netop ikke en interessant sontring. Værket anskueliggør på ingen måde nogen form for større potentiale ved at sløre denne grænse eller problemerne ved de eksisterende kategorier. I *Knoglemarv Lavendel* kan det kollektive både forbindes med husmødre, forsørgerinstitutioner og handelsverdenen, sommetider via overvejede negative udtryk (»Jeg ville ikke have det«, »parkeringsbøderne«), andre gange er det derimod forløsende positivt (»hvem elsker ikke den fælles bedrift«). Måske handler det ikke om andet end at have fundet nogle ligesindede at udtrykke sig med, og at det kollektive er positivt, når det er selvvalgt og kan agere støtte i en hård virkelighed.

Det er åbenlyst, at BMS står i kontrast til en romantisk idé om den singulære skabende kunstner, men mindre klart hvad de får ud af dette opgør. Det mest ærgerlige ved det er egentlig, at de dermed ender med at styrke den position, som versene ellers forstiller sig at være i opposition til. For et unikum med et distinkt formsprog med særegent erkendelsespotentiale er i hvert fald til hver en tid at foretrække frem for et kollektiv, der med tendentiøs heksebegejstring blot bekræfter idéer, som i forvejen trives inden for universitetets institutionelle rammer.

FAKTA

BMS, *Knoglemarv lavendel*, Arena

